

Dalyvavo:

Aloyzas Vitkauskas – Finansų viceministras;

Ramūnas Dilba – Finansų ministerijos ES struktūrinės paramos valdymo departamento direktoriaus pavaduotojas;

Ana Stankaitienė – Finansų ministerijos ES struktūrinės paramos valdymo departamento vyresnioji patarėja.

Įvadinė dalis

COM (Regioninės politikos komisaras Johannes Hahn): Apibendrinimo Task Force, sukurto po neformalaus ministrų susitikimo Lieže, kur ministrai išreiškė pageidavimą dėl gilesnės Sanglaudos politikos naujovių, pasiūlytų Penktoje ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitoje, analizės, darbo rezultatus.

- Dauguma ekspertų palaiko Bendrojo strateginio dokumento (Common strategic framework) sukūrimo idėją;
- Dauguma pritaria tematinės koncentracijos pasiūlymams su sąlyga, kad teminių prioritetų sąrašas būtų pakankamai platus, kad atspindėtų ES regionų plėtros poreikių įvairovę;
- ES struktūriniai fondai turėtų prisidėti prie NRP nustatytų reformų siaurų vietų eliminavimo;
- Bazinės infrastruktūros plėtra mažiau išsivysčiusiose šalyse vis dar turi išlikti vienu iš prioritetinių teminės koncentracijos temų;
- Dėmesys turi būti perkeltas nuo pradinio indėlio (input) į politikos išdavą (output), politika turi būti labiau orientuojama į rezultatus, o jei laukiami rezultatai nepasiekiami, tai turi būti nuodugniai analizuojama, ieškant priežasčių ir suteikiant reikiamą paramą, o ne baudžiant. Būtina tobulinti ir efektyviau išnaudoti stebėsenos ir vertinimo mechanizmus.
- Sąlygų nustatymas ir aiškūs įsipareigojimai šias sąlygas įgyvendinti yra svarbūs, siekiant efektyviau panaudoti ribotus politikai skirtus resursus, todėl toks požiūris turi būti stiprinamas ateityje. Pabrėžtina, kad tai nėra jokia revoliucija ir tam tikrus sąlygų nustatymo elementus turime ir dabar įgyvendinamose veiksmų programose. Komisija neplanuoja kurti „iš viršaus į apačią“ sąlygų mechanizmo, todėl sąlygos būtų nustatomos atsižvelgiant į regionų situaciją ir ypatumus bei nereikalautų papildomo stebėsenos mechanizmo. Taip pat svarstyтина, ar išankstinės sąlygos turi būti skirtingos skirtingoms politikos sritims;
- Ne Europos Komisija, o valstybės narės turi nuspręsti kaip taikyti ši principą, kad nebūtų didinama administracinė našta administruojančioms institucijoms ir svarbiausia projektų vykdytojams.

COM (Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių komisaras Laszlo Andor):

- Sanglaudos politika yra geriausias instrumentas pasiekti ES 2020 tikslus, tai įrodyta praktikoje;
- Turi būti stiprinamas ESF vaidmuo, nes tai svarbu visoms ES politikos sritims, kad jos labiau atitiktų piliečių poreikius ir jų pridėtinę vertę taptų matomesnė;
- ES fondai turi būti naudojami lanksčiai, kad patenkintų skirtingus regionų poreikius, bet tuo pačiu pakankamai koncentruotai, kad būtų matomi pokyčiai, pasiekti jų dėka;

- Toliau turi būti diegiami nauji supaprastinimo instrumentai – „lump-sum“, „flat-rate“, „standart unit cost“ bei stiprinamas sąlygų nustatymas;
- Yra nemažai sričių, kur Sanglaudos politikos investicijos ir tai, ką valstybės narės daro pagal savo NRP (ir tuo pačiu pagal ES2020), yra glaudžiai susiję;
- ESF investuoja į tas sritis, kuriose investicijų efektyvumas yra glaudžiai susijęs su reguliavimu, tad reikia kritiškai įvertinti investicijas į tas sritis, kuriose nėra tinkamo reglamentavimo;
- Kad nesukurtume papildomos administracinės naštos, būtina sukurti bendrą (viena, o ne daug), iš anksto žinomą, pastovią (vengiant nuolat kintančių tikslų) ir su Europos semestru susietą priežiūros sistemą;
- Sąlygų nustatymo įgyvendinimas neturėtų sukurti papildomos kontrolės ir naštos, neturėtų trukdyti sklandžiam paramos įsisavinimui, atvirkščiai – turi padėti pasiekti geresnių rezultatų.

PIRM. Atrodo, kad įgyvendinimo sąlygų, susietų su struktūrinių reformų įgyvendinimu, idėja nėra priimtina, bet tokios sąlygos, glaudžiai susijusios su Sanglaudos politikos investicijomis – suprantamos visoms šalims ir gali prisidėti prie geresnių rezultatų, kokybiškesnių investicijų be papildomos administracinės naštos sukūrimo.

Diskusija: kaip padidinti Sanglaudos politikos efektyvumą ir sustiprinti jos orientaciją į rezultatus?

EE. Galima suprasti su struktūrinėmis reformomis siejamas sąlygas. Palaikome standartinį požiūrį į sąlygų nustatymą visoms ES politikos sritims. Svarbiausia dabar yra laikas, kad neužtruktume su derybomis dėl naujovių ir startuotume nuo 2014 pradžios.

SE. Koncentracija ir sąsaja su ES 2020 yra labai svarbu. Dėl sąlygų – per daug „ad-hoc“ sprendimų, pasigedo iš EK sisteminio mąstymo. Labiausiai bijo, kad geros idėjos praktikoje nepavirstų tik papildoma kontrole. Reikia galvoti, kaip geriau egzistuojančius instrumentus pritaikyti iškeltiems politikos tobulinimo tikslams įgyvendinti. Dėl veiklos rezultatų rezervo – iš pirmo žvilgsnio atrodo patraukliai, bet gali būti sunku įgyvendinti praktikoje. Išankstinės vidinės sąlygos – perspektyvi idėja, bet jos turi būti susietos su norimais pasiekti rezultatais ir nustatytais prioritetais. Skeptiškai žiuri į ilgalaikes struktūrinių reformų įgyvendinimo sąlygas, ypatingai šalims, kurių gaunama ES SF parama nedidelė. Turime gerbti projektų vykdytojus ir pasiekti realų supaprastinimą.

SK. Reikia atskirti gana logišką vidinių išankstinių sąlygų nustatymo idėją (kuriai pritariame) nuo makroekonominių sąlygų nustatymo, kurioms vargu, ar galime pritarti. Didesnis dėmesys rezultatams reikalauja kokybiškesnių vertinimų ir įgyvendinimo sistemos tobulinimo. Čia svarbus platesnis į rezultatus orientuotos politikos supratimas, kuris nesusiveda tik į sąlygų nustatymą. Turi būti patobulinta pagrindinių („core“) rodiklių sistema. Nepalaikome išankstinių sąlygų nustatymo fiksavimui reglamentuose. Prieštaraujame struktūrinių reformų sąlygoms. Bendrai sąlygos turi remtis paskatų, o ne baudų principu. Svarbiausia, kad nesukurtume papildomos administracinės naštos.

PL. Sanglaudos politika turi nustatyti aukštus standartus kitoms ES politikoms sritims. Todėl palaikome platų vienodą požiūrį į sąlygų nustatymą. Be to pasisakome prieš ES politikos sričių sektorizavimą. Pragmatiškumas ir realus požiūris čia yra lemiamas, nes naujos idėjos priimtinos tik tada, kai pasitarnauja sklandžiam įgyvendinimui ir geresniems rezultatams. Veiklos rezultatų rezervas gali būti sukurtas tiek ES, tiek ir nacionaliniu lygiu, tačiau, manome, kad bus sunku sukurti visiems priimtina ES rezervo paskirstymo metodologiją. Dar kartą kviečiame siekti realaus supaprastinimo, kurį pajustų projektų vykdytojai.

FI. Supaprastinimas ir proporcingumas – svarbiausios sąlygos, reikalingos sukurti į rezultatus orientuotą politiką. Palaikome reguliarias politines diskusijas dėl sanglaudos politikos Tarybos lygiu. Pasisakome

už standartizuotą, nuoseklią sąlygų nustatymo sistemą. Tikime, kad aiški, iš anksto žinoma ir reglamentuose fiksuota sistema padėtų paspartinti įgyvendinimą. Įmanomos abi – tiek pozityvių, tiek negatyvių paskatų pagrindu sukurtos sąlygų sistemos, tik be bendrojo finansavimo lygio diferenciacijos (to nepalaikome).

CY. Esminiu turi būti klausimas, kaip padidinti politikos pridėtinę vertę. Todėl vien sąlygų nustatymo nepakanka, būtinas kompleksinis požiūris. Manome, kad kai kurie sąlygų tipai gali būti naudingi, bet ne visi. Vis dėl to manome, reikia daugiau padirbėti ties vidinių ir išorinių sąlygų koncepcija, ypač atsižvelgiant į proporcingumo principą. Nepalaikome struktūrinių reformų sąlygų. Patręštume juridinių Sanglaudos politikos rėmų supaprastinimo būtinumą.

GR Palaikome vidinių išankstinių sąlygų nustatymo, atsižvelgiant į regioninius ypatumus, sistemą. Nepalaikome išorinių sąlygų nustatymo – tai prieštarautų subsidiarumo principui. Manome, kad baudų taikymas yra neteisingas kelias, prieštaraujantis Sanglaudos politikos idėjai. Palaikome veiklos rezultatų rezervo sukūrimą nac. lygiu. Turi būti išlaikomas lankstus požiūris į veiksmų programų keitimą, atsižvelgiant į besikeičiančias ekonomines sąlygas.

LV. Sanglaudos politikos įgyvendinimas Latvijoje pagerino bendrą politinių sprendimų priėmimo procesą. Palaikome pasiūlymą stiprinti ex-ante ir kitų tipų vertinimus. Sveikiname EK pastangas sukurti nuoseklią pagrindinių rodiklių ir stebėsenos sistemą. Sąlygų sistema neturėtų sukurti papildomos administracinės naštos. EK turi pateikti išsamią metodologiją, kaip nustatyti ir taikyti šias sąlygas. Struktūrinės sąlygos priimtinos tik tada, kai tiesiogiai susijusios su Sanglaudos politikos investicijomis. Labai ragintume EK pasiūlyti unifikuotas visiems ES fondams taisykles.

ES. Sąlygų nustatymas neturėtų sukurti papildomos kontrolės ir apriboti lankstumo. Rezultatų matavimas kai kuriose srityse, pvz., mokslinių tyrimų, gali būti gana komplikotas. Tokiu atveju sąlygų įvedimas gali apsunkinti ES SF įgyvendinimą.

IR. Reikia atskirti vidines ir išorines sąlygas. Palaikome vidinių sąlygų nustatymo idėją, jos gali būti naudingos, tačiau esame prieš išorines sąlygas, nes jos reikštų tik papildomus apribojimus produktyvioms investicijoms.

LT: Nėra abejonių, kad reikalinga efektyvesnė, labiau į rezultatus orientuota sanglaudos politika. Pirmia, orientavimas į rezultatus, reikštų geresnį prioritezavimą, ribotą prioritetų skaičių, todėl palaikome EK pasiūlymus dėl tematinės koncentracijos. Kad pasiektume matomų rezultatų, būtina pasirinktiems prioritetams skirti tam tikrą kritinę dalį finansinių resursų, tačiau unifikuotas požiūris į strategijų rengimą būtų klaidingas. Sėkmingos gali būti tik strategijos, grindžiamos nacionaliniais ir regioniniais poreikiais ir išnaudojančios jų privalumus. Antra, kad ES sanglaudos politikos rezultatai ES piliečiams būtų geriau matomi, reikia patobulinti stebėsenos sistemą. Mes pasisakome už pagrindinių („core“) rodiklių sąrašo įvedimą visiems paramą gaunantiems regionams. Trečia, būtina supaprastinti taisykles ir harmonizuoti skirtingų fondų procedūras, sustiprinti vertinimo vaidmenį ir įvairių ES politikos sričių, turinčių panašius tikslus, koordinavimą. Iš esmės palaikome sąlygų nustatymo idėją, bet tik tokių, kurios tiesiogiai susijusios su sanglaudos politikos investicijomis. Be to, lauktume iš EK rekomendacijų, kaip šios sąlygos būtų nustatomos ir stebimos praktikoje. Vis dėlto pabrėžtume, kad nauja sistema neturėtų sukurti papildomos administracinės naštos ir prailginti derybas dėl kitos finansinės perspektyvos taisyklių. Manome, kad baudos ir sankcijos nėra geras kelias didinti sanglaudos politikos efektyvumą. Labiau palaikome pozityvius paskatas, tokias, kaip speciali techninė pagalba, avansinių mokėjimų padidinimas, veiklos rezultatų rezervas nacionaliniu/regioniniu lygiu. Abejojame dėl tokio rezervo sukūrimo ES lygiu dėl sudėtingų taisyklių ir kriterijų.

IT. Palaikytume tik gerai apgalvotas, iš anksto suderintas ir specifines sąlygas veiksmų programų lygiu, kurios nesukurtų kliūčių įgyvendinimui. Esame prieš struktūrinių reformų sąlygas, nes jos neprisidėtų

prie sanglaudos politikos efektyvumo didinimo. Svarbu tinkamai nustatyti EK ir regionų/valstybių narių kompetencijų ribas. Politikos prioritetai turėtų būti siejami ne tik su sektorinėmis, bet greičiau su integruotomis plėtros strategijomis. Turi būti suteiktas lankstumas (bet ne visiška laisvė) nustatant prioritetus.

FR. Pozityvios paskatos turi daugiau potencialo didinti politikos efektyvumą, nei sankcijos bei baudos.

CZ. Nėra kito tokio efektyvaus regioninės plėtros instrumento kaip sanglaudos politika. Jos stiprinimo potencialas – paversti ją labiau orientuota į rezultatus, o juos padaryti labiau matomus ES piliečiams geresnių rodiklių ir stebėsenos pagalba. Palaikome prioretizavimą. Sąlygas palaikome tik tuo atveju, kai jų nustatymas nereikštų papildomos administracinės naštos ir ilgesnių derybų.

RO. Esame prieš naujų sąlygų įvedimą. Manome, kad jau egzistuojančių pakanka. Reikia apibrėžti ribotą sąlygų skaičių reglamentuose. Proporcingumo principas turi būtų grindžiamas veiksmų programų (finansinių) dydžiu. Veiklos rezultatų rezervas gali būti naudingas ES lygiu – jis gali būti dalijamas, pvz., kaip premija už geresnę veiksmų programų tikslų ir prioritetų sąsają su ES 2020.

UK. Bet kokie pokyčiai turi būti daromi nepažeidžiant fondų tikslų ir nepamirštant supaprastinimo uždavinių. Jau dabartinėse taisyklėse yra daug sąlygų. Pirma reikia išanalizuoti, ar negalima jų patobulinti, o tik po to svarstyti naujų įvedimą.

SL. Rimti pokyčiai reikalauja daug laiko juos padaryti. Ar mes jo turime? Tam tikra forma saugumo garantijos („safety net“) pereinamajam periodui išeinant iš konvergencijos tikslo turėtų būti numatytos. Kritinis klausimas yra ne tai, kokios sąlygos siūlomos, bet kaip jos būtų nustatomos. Priimtinos būtų tik iš anksto sutartos, aiškios ir nesukuriančios papildomos administracinės naštos sąlygos. Strateginis dialogas tarp EK ir valstybių narių būtinas ne tik programavimo metu, bet ir įgyvendinimo laikotarpiu, nes tik taip galima nuosekliai gerinti politikos kokybę.

BG. Rezervuoti žiūrime į struktūrinių reformų sąlygas. Jei reikia, jos gali būti nustatomos tik atskirais atvejais. Reikia aiškumo, kaip susiejimas su Europos semestru įtakotų veiksmų programų ciklą. Palaikome pagrindinių rodiklių sąrašą. Veiklos rezultatų rezervui pritariame tik nacionaliniu lygiu.

AT. Abejojame dėl gebėjimų įgyvendinti sąlygų koncepciją iki naujų reglamentų atsiradimo. Conditionality Task Force dirbo pusę metų, pateikė 20 preliminarių išvadų, iš kurių dėl 19 iki šiol nėra bendros nuomonės...

BE. Sąlygų įvedimas neturėtų tapti kitų politikos sričių tikslų įgyvendinimo, panaudojant sanglaudos politikos resursus, priemonė. Sąlygos būtina sieti su veiksmų programų ciklais, taip pat atsižvelgti į institucinę sandarą. Šiuo atveju sistemos unifikavimas yra mažiau efektyvus, nei pritaikymas, atsižvelgiant į specifinę regionų situaciją. Palaikome naujos tarpinės kategorijos įvedimą.

PT. Taip – ribotam vidinių išankstinių sąlygų skaičiui.

MT. Palaikome vidines išankstines sąlygas. Tam tikras abejonės dėl jų praktinio nustatymo mechanizmo – ką ir kaip turėsime matuoti? Nepalikome veiklos rezultatų rezervo. Ragintume n+2/3 taisyklę padaryti lankstesnę. Pagrindiniai klausimai – supaprastinimas ir proporcingumo principo taikymas visoms procedūroms.

FR. Ar mums reikia dar naujų sąlygų? Šiandien ju jau turime nemažai. Jei vis dėl to atsakymas būtų teigiamas, tai turi būti tik vidinės sąlygos, grindžiamos subsidarumo ir proporcingumo principu, atspindinčios regionų specifiką. Pabrėžtume procedūrų supaprastinimo svarbą.

GE. Pasisakome už aiškus ir paramos matomumą užtikrinančius pagrindinius rodiklius ir už vidines išankstinės sąlygas. Būtiną kompetencijos pasiskirstymą. Iš anksto nustatytos taisyklės nubrėžia tam tikrus orientyrus ir nacionalinių biudžetų planavimui. Reikia skatinti, kad regionai galėtų labiau prisidėti prie papildomo kofinansavimo. Sąlygos neturėtų prieštarauti supaprastinimo principams.

NL. Palaikome EK pastangas siekiant efektyvesnes sanglaudos politikos. Pasisakome tik už tiesiogiai su sanglaudos politika siejamas sąlygas, nustatytas atsižvelgiant į subsidiarumo principą ir nesukuriančias papildomos administracinės naštos. Jų nustatytas mechanizmas turi būti visiems aiškus. Sumani regionų specializacija – yra potencialių paskatų šaltinis. „Ne“ – sąsajai su NRP ir struktūrinių reformų sąlygomis.

DK. Išankstinių sąlygų nustatymo būtinybę iššaukė resursų apribojimai. Sanglaudos politika turi geriau demonstruoti savo rezultatus, todėl jai reikalinga geresnė stebėsenos sistema. Sąlygos gali pagerinti politikos kokybę, bet tik jei jos pasirinktos racionaliai. Laukiame iš EK rekomendacijų, kaip nustatyti ir išpildyti sąlygas, tai neturėtų būti tik patikros lapas, bet išsamus aprašymas.

HU. Būtiną sąlygų formalus įteisinimas. Palaikome vidines išankstines sąlygas, kurios gali užtikrinti didesnę sanglaudos politikos sėkmę. Jos turi būti siejamos su pozityviomis paskatomis, bet ne su sankcijomis. Svarbi ir moderni rodiklių sistema.

EP. Diskusija čia parodė, kad dauguma klausimų pasiektas konsensusas, tačiau vis dar yra toliau svarstytinų momentų:

- Kaip susieti NRP ir nacionalines plėtros strategijas su sanglaudos politikos investicijų planavimo dokumentais;
- Kaip pilnai išnaudoti „place-based approach“ ir įtraukti vietinius partnerius į ES2020 įgyvendinimą;
- Atrodo, kad dauguma čia nepalaiko sektorių fondų, bet plačiau diskusija tebevyksta;
- Vidinių išankstinių sąlygų įvedimą beveik visi palaiko, bet kaip su kitais sąlygų tipais;
- Kaip užtikrinti sanglaudos politikos (teritorinę dimensiją) suderinamumą ir sąsajas su kitomis politikos sritimis ir fondais, pvz., kad mokslinių tyrimų finansavimas iš sanglaudos politikos fondų ir 8 bendrų rėmų („8 Framework“) programų derėtų tarpusavy? Taip pat pažymėtina, kad didžiausios investicijos minėtoje srityje yra nukreiptos pagrinde į ES-15
- Taip pat palaiko sąlygų nustatymą tik Sanglaudos politikos „rėmuose“. Būtina konkrečiau kalbėti apie tokius valdymo mechanizmus, kurie įtrauktų įvairius socialinius-ekonominius partnerius, socialines grupes bei vietos institucijas. Reikia užtikrinti integruotą požiūrį.

Regionų komitetas: Sąlygų sąsaja su NRP gali suponuoti net trigubas sankcijas regionams. Vidinės sąlygos atrodo logiškai, bet turi būti suderėtos ne tik nacionaliniu, bet ir regioniniu lygiu. Veiklos rezultatų rezervas savaime neužtikrina efektyvesnio fondų panaudojimo. Sąlygos turi skatinti spartesnį įgyvendinimą, bet ne sankcijų/baudų forma. Turi būti ribotas rodiklių skaičius. Sanglaudos politika turi savo tikslą ir misiją, ypač konvergencijos regionų atveju, todėl ji negali būti pilnai dedikuota ES2020 strategijai. Turėtų dominuoti integruotos o ne sektoriinės strategijos.

COM (Regioninės politikos komisaras Johannes Hahn): Sąlygos gali būti tik EK ir valstybės narės susitarimo dėl jų kiekio, turinio ir įgyvendinimo būdo rezultatas. Sąlygų nustatymas turi sumažinti administracinę naštą ir supaprastinti įgyvendinimą – toks buvo siekis siūlant šį koncepciją, t.y. tai padėtų nustatyti ir laiku eliminuoti galimas kliūtis sklandžiam veiksmų programų tikslų pasiekimui. Į veiklos rezultatų rezervą taip pat reikia žiūrėti kaip į pozityvią įgyvendinimo paskatą.

COM (Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių komisaras Laszlo Andor): Bendrai visų ES politikos sričių ir konkrečiai Sanglaudos politikos pokyčių būtinumą iššaukė finansinė krizė. Kad turėtume stipresnę politiką, turime kelti sau ambicingesnius tikslus. Sanglaudos politika turi įrodyti, kad

tai ne tik pinigai, bet galingas instrumentas pagerinti gyvenimo kokybę visoje Europoje, jos konkurencingumą ir produktyvumą. Turime užtikrinti, kad fondų pinigai būtų išleidžiami ES regionų augimui ir jų konvergencijai spartinti.

Diskusija kaip padaryti sanglaudos politikos indėlį į ES2020 strategijos įgyvendinimą efektyvesnį?

ES. Kadangi regionų ekonominė ir biudžetinė situacija, taip pat krizes įtaka labai skiriasi, būtinas lankstumas nustatant kiekvieno regiono prioritetus. Kuo regionui skiriami mažesni sanglaudos politikos resursai, tuo mažiau jam turi būti leista turėti prioritetų.

SE. Palaikome politikos koncentravimo idėją. Reikia išnaudoti teritorinės sanglaudos privalumus. Reikia vystyti kaimyninių šalių, ypač pasienio regionų, turinčių panašias problemas, bendradarbiavimą – čia makroregionų koncepcija gali būti naudinga. Kad užtikrintume sklandų įgyvendinimą, reikia strategijas aptarti visuose valdymo lygmenyse. Bijome, kad Vystymosi ir partnerystės kontrakto parengimas ir pasirašymas gali pareikalauti per daug resursų ir laiko ir pavėlinti veiksmų programų įgyvendinimo pradžią. Stiprus akcentas – vertinimui. Sąsaja su NRP – sudėtinga, nes skiriasi dokumentų paskirtis, turinys, apimtis ir laiko horizontas.

FR. Pasisakome už mažesnių prioritetų skaičių. Čia lemiamas bus regionų gebėjimas pasirinkti konkrečius prioritetus. Privalomais gali būti tik prioritetai, siejami su ES2020. Diskusijų metu EK pasiūlytų prioritetų pavyzdinis sąrašas turi būti tobulinamas, nes jame prioritetai persidengia. Palaikome idėją reguliariai informuoti Tarybą apie ES2020 įgyvendinimą per sanglaudos politikos investicijas.

EE. Už tematinis prioritetus, bet jų sąrašas turi būti pakankamai platus, kad tenkintų regionų plėtros poreikius. Negali būti privalomų prioritetų dėl startinių sąlygų įvairovės. Būtinas ESF ir ERDF papildomumas programuojant ir įgyvendinant veiksmų programas. Svarbu leisti kelis fondus apimančias (multifund) programas.

GE. Reikia surasti teisingą teminės koncentracijos ir racionalaus lankstumo balansą. Sanglaudos politikos investicijos visų pirma turi atitikti Sutartyje įtvirtintus šios politikos tikslus. Akcentas į rezultatus sveikintinas. Prioritetų sąrašas – platus, kad garantuotų galimybę surasti geriausią ERDF ir ESF kombinaciją, dėl kurios sprendimas turi būti priimtas regionuose.

SK. Koncentracija yra būtina, bet kaip ji realizuojama praktikoje – turi spręsti pačios valstybės narės. EK pasiūlytas Bendrasis strateginis dokumentas („Common strategic framework“) gali sustiprinti sanglaudos politikos strategiškumą. Kelis fondus apimančios programos („multifund approach“), vietos privalumais grindžiamos strategijos („place-based“) – politikos efektyvumo didinimo priemonės.

FI Palaikome sanglaudos politikos sąsają su ES2020. Nustatant prioritetus reikia atsižvelgti į regiono specifiką. Taip pat svarbu ryšys su ES konkurencingumo ir pramonės plėtros politikomis. Reikia tobulinti bendradarbiavimo per sieną, kuris labai svarbus ES bendrosios rinkos vystymui, paramos mechanizmus, kad nebūtų dabar esamų trukdžių įgyvendinimui.

UK. Manome, kad sanglaudos politika gali pati be jokių nuorodų į ES2020, tinkamai nustatyti savo prioritetus. Tai ji demonstruoja jau ne vieną dešimtmetį, turi neįkainojamą patirtį atspindėti regionų plėtros poreikius. Prioritetų meniu turi būti pakankami platus. Konkretūs sprendimai, ką ir kaip įgyvendinti – turi būti priimami vietos lygiu.

BE. Reikalingas integralus programavimas, sanglaudos investicijų planavimas veiksmų programose turi realiai tapti regionų plėtros strategavimo dalimi. Būtina siekti fondų ir įvairių politikos sričių sinergijos

ir vengti investicijų segmentacijos. ES2020 gali pasitarnauti kaip šio proceso bendri strateginiai rėmai. Manome, kad politinės diskusijos dėl sanglaudos politikos Taryboje yra svarbios.

LV. Visi biudžetiniai instrumentai turi būti siejami su ES2020, bet sanglaudos politika neturi būti pilnai subordinuota ES strategijai. Esame prieš bet kokią eamarkingą. Palaikome tematinės koncentracijos ir prioritetų skaičiaus ribojimo idėją, bet jie neturi būti privalomi dėl skirtingos regionų situacijos ir poreikių. Pasisakome už kelis fondus apimančias veiksmų programas, už taisyklių ir procedūrų suvienodinimą tarp fondų. Nepalaikome sąlygų susiejimo su n+2/3 taisyklėmis, nes tai stabdytų inovatyvių padidintos rizikos projektų inicijavimą ir realizavimą.

CZ. Nepamirškime, kad pagrindinė sanglaudos politikos misija – regionų konvergencija. Suprantamas siekis koncentruoti kritinę resursų masę į ribotų skaičių prioritetų, su sąlyga, kad jie nustatomi iš apačios – regionuose ar valstybėse narėse, kur parenkami ir konkretūs prioritetų įgyvendinimo būdai. Tai ypač svarbu mažiau išsivysčiusioms šalims. Abejojame sąsajos su NRP prasmingumu – dokumentai pernelyg skirtingi.

PL. Be visų jau išsakytų blavių minčių, pabrėžtume teritorinio bendradarbiavimo, ypač abipus sienos, taisyklių harmonizavimo svarbą.

DK. Palaikome tematinę koncentraciją ir sąsajos su ES2020 būtinumą. Išsamios EK rekomendacijos dėl konkrečių aspektų, bet ne nurodymai dėl privalomų prioritetų, būtų labai naudingos. ES2020 pavyzdinės iniciatyvos, tinkamai išnaudojamos, gali padėti regionams pasirinkti tinkamiausius prioritetus.

NL. Sąsaja su ES2020 gali pasitarnauti prioritetizuojant sanglaudos politikos fondų investicijas. Palaikome tematinę koncentraciją. Moksliniai tyrimai ir inovacijos, kaip svarbiausias plėtros variklis, turi būti finansuojami koordinuojant visus įmanomus finansinius instrumentus.

GR. Regionų prioritetų „rinkinys“ gali būti formuojamas iš riboto prioritetų sąrašo, bet tik regionai turi turėti teisę spręsti. Reikia išnaudoti „place-based“ požiūrį. Išskirtinis dėmesys regionams su specialiais poreikiais (salos, kalnuotos, nutolusios vietovės ir pan.). Lanksti veiksmų programų geografinė aprėptis, kelis fondus apimančių programų galimybė, makroregionai – naudingi, bet rekomendacinio pobūdžio įrankiai.

BG. Bazinės infrastruktūros plėtra, investicijos į administracinių gebėjimų stiprinimą – labai svarbios sanglaudos politikos investicijų kryptys, ypač konvergencijos šalims, nebūtinai akivaizdžiai susijusios su ES2020. Strategijos prioritetai – pažangus, tvarus ir integracinis augimas – labai svarbūs, bet visų pirma reikia užtikrinti, kad būtų ekonominis augimas.

RO. Palaikome koncentraciją, bet ne besąlygišką sąsają su ES2020. Turi būti lankstumas, pasirenkant kiekvienam regionui tinkamus prioritetus, ypač konvergencijos tikslo atveju. Fondų papildomumas labai svarbus suvokiant sanglaudos politiką kaip plėtros politiką.

AT. Vieno visiems tinkančio atsakymo, koks turėtų būti prioritetų sąrašas ir kaip jie susiję su ES2020, nėra. Didesnė leistino kryžminio finansavimo riba, kelis fondus apimančios veiksmų programos, lanksti veiksmų programų geografinė aprėptis – rekomendacinio pobūdžio instrumentai, dėl kurių taikymo sprendimą turi priimti regionai.

SL. Nustatydami taisykles turime būti kiek įmanoma labiau pragmatiški, siekti paprastumo. Pvz., atrodo, kad nedidelę paramą gaunantiems regionams pakaktų viską sudėti į kontraktą ir atskirai nerengti jokių kitų dokumentų. Sakome „taip“ tematinei koncentracijai su sąlyga, kad išlaikomas lankstumas ne tik programuojant, bet ir įgyvendinant, pvz., leidžiant perkelti fondų lėšas tarp tikslų, esant reikalui.

MT. Reikia sustiprinti sanglaudos politikos strategines charakteristikas. Politikos misija išeina iš ES2020 ribų. Pakankamą lankstumą ir atitikimą konkrečioms regionų poreikiams galima užtikrinti ir bendrojo strateginio dokumento rėmuose. Palaikome koncentracijos idėją. Efektyvumo didinimo sąlyga – leidimas turėti galimybę derinti fondų investicijas veiksmų programos ir net projekto lygiu. Dėmesys teritorijoms su spec. poreikiais (“handicaped”).

CY. Sanglaudos politika yra pagrindinė ES plėtros politika, todėl ji turi prisidėti prie ES plėtros pagal ES2020, tačiau efektyvus būdas tai padaryti – tik per regionų poreikių nustatymą ir tenkinimą. Turime palaikyti tinkamą proporcingumą. Jokių privalomų prioritetų. Labiau integruotas požiūris į strategijas. Teritorinės sanglaudos stiprinimas. NRP gali būti tik bendrais rėmais Kontraktui parengti.

LT. Sanglaudos politika gali ir turi prisidėti prie ES2020 tikslų įgyvendinimo kartu su visomis kitomis nacionalinėmis ir ES politikos sritimis ir net daugiau, nes didžioji dalis jos investicijų jau ir šiandien atitinka ES2020 prioritetus. Be to sanglaudos politika, kuri grindžiama tokiais principais, kaip „place-based approach“, „multilevel governance“ ir partnerystės, vienintelė gali priartinti ES2020 tikslus arčiau regionų ir žmonių poreikių ir tokiu būdu užtikrinti ES2020 strategijos sėkmę. Tačiau sanglaudos politikos tikslai neturi būti visiškai subordinuoti ES2020 tikslams, nes sanglaudos politika turi savus tikslus – siekti ekonominės, socialinės ir teritorinės ES regionų sanglaudos. Esant ribotiems resursams būtina koordinuoti visų politikos sričių finansinius išteklius ir siekti sinergijos, todėl manome, kad EK pasiūlymas įtraukti į bendrąjį strateginį dokumentą ne tik visus sanglaudos politikos, bet taip pat ir kaimo plėtrai ir žuvininkystei skirtus fondus yra progresyvus žingsnis. Šiuos fondus bendrai programuoti Lietuva planuoja rengdama nacionalinę plėtros strategiją. Siūlytume taip pat apsvarstyti galimybę taikyti kelis fondus apimančią (multifund) požiūrį plačiau (ne tik ESF ir ERDF, bet kaimo plėtros ir žuvininkystės fondų atveju) ir giliau (ne tik veiksmų programų, bet ir jų prioritetų lygiu). Siekis padaryti ESF investicijų rezultatus labiau matomus ES piliečiams neturėtų reikšti prievolės skirti nustatytą visos paramos dalį ESF investicijoms. Pasisakome už labiau integruotą požiūrį į vietos plėtros strategijų finansavimą iš įvairių fondų.

IR. Palaikome ribotą prioritetų skaičių, sąsają su ES2020 ir orientaciją į pavyzdines iniciatyvas. Ne visada įmanoma tinkamai suderinti tematinę koncentraciją ir reikalavimą panaudoti lėšas laiku. Taip pat galimas konfliktas tarp atskirų regiono tikslų ir prioritetų. Todėl pasirinkti tinkamą balansą – kaip tarp ES2020 ir sanglaudos politikos, taip ir regioninių veiksmų programų lygiu – rimtas iššūkis.

PT. Tematinė koncentracija nėra savitiksli, tai tik priemonė pasiekti geresnių politikos rezultatų. Be to, tematinė koncentracija nereiškia visų finansinių išteklių skyrimo tik šiems (ES2020?) prioritetams. Reikia glaudesnio fondų koordinavimo.

HU. Tematinė koncentracija reiškia pastangų ir prioritetų standartizavimą, tačiau neeliminuoja regionų poreikių analizės. Tik taip galima pasiekti realų „nuosavybės“ jausmą ir partnerystę – ES2020 garantus.

EP. Lauksime, kad EK pateikti reglamentų pasiūlymai atspindėtų šią diskusiją. Svarbu išmokti Lisabonos strategijos pamokas – jei strategijos tikslai nesusieti su atitinkamais resursais – strategija neveikia. Ji taip pat neveikia, jei nėra partnerystės, kiekvienos šalies, regiono ir piliečio atsakomybės už bendrą tikslų įgyvendinimą. Siekiant ES 2020 tikslų reikės pasitelkti visus esančius finansinius išteklius bei išnaudoti inovatyvius finansinius instrumentus. Strategijos įgyvendinimas gali strigti ir tada labai svarbu, kad EP ir Taryba turėtų įrankių problemoms išspręsti, pvz., leisti perkelti lėšas į problemines sritis, paskatinti bendradarbiavimą abipus sienų.

COM (Regioninės politikos komisaras Johannes Hahn): ES2020 – tai visų valstybių narių susitarimo vaisius. Šiandien ne ji yra diskusijos objektas, o kaip nuo popierinio dokumento jau dabar nelaukiant naujos perspektyvos pereiti prie bendrų tikslų įgyvendinimo. Šiandien daugiau nei 90 proc. Sanglaudos politikos investicijų skirta prioritetams, panašioms į ES2020 prioritetus. Mums tik reikia dar labiau

koncentruoti fondus. EK pasiūlytų prioritetų sąrašas pakankamai ilgas, kad kiekvienas regionas atrastų jame sau tinkamiausią prioritetų meniu. Regionai tai gali padaryti tik patys, žinodami savo poreikius ir kaip efektyviau panaudoti savo regiono privalumus.

COM (Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinio direktorato direktoriaus pavaduotoja Lenia Samuel): ESF turi atlikti išskirtinį vaidmenį siekiant pagrindinių trijų ES2020 prioritetų (didinti užimtumą, mažinti skurdą ir stiprinti visuomenės integralumą) ir daugiau ar mažiau prisidėti prie visų kitų tikslų bei prie regionų plėtros strategijų. Resursų koncentracija ir pastangų koordinavimas tampa lemiamu veiksmu.

PL. Lenkijos pirmininkavimo prioritetai yra integrali, saugi ir atvira Europa. TRIO tikslai sanglaudos politikos srityje – užbaigti derybas dėl reglamentų iki 2012 pabaigos. Rimtų iššūkiu bus formalios ministrų, atsakingų už sanglaudos politiką (Bendrųjų reikalų Tarybos rėmuose) Tarybos organizavimas 2011 gruodį.

PIRM informavo, kad bus parengtos susitikimo išvados. Pagrindiniai pastebėjimai būtų:

- Sanglaudos politika yra ES plėtros pagrindinis variklis, sėkmingo išėjimo iš krizes mechanizmas;
- Esant situacijai, kai ES biudžeto resursai yra riboti, politika privalo tapti efektyvesnė;
- Orientacija į rezultatus yra pirma sąlyga modernizuoti sanglaudos politiką;
- Tematinė koncentracija, sąlygų nustatymas taip pat gali padėti, bet tik tada, kai didina politikos pridėtinę vertę ES regionams ir piliečiams;
- Laikas yra kritinis faktorius – reglamentai privalo pasirodyti rudenį.

Tiesioginis ataskaitos rengėjas: Ana Stankaitienė – Finansų ministerijos ES struktūrinės paramos valdymo departamento vyresnioji patarėja (tel. +37052390114, el. paštas a.stankaitiene@finmin.lt).

Tekste vartojami sutrumpinimai:

IT - Italija; GR – Graikija; DK – Danija; ES – Ispanija; SK – Slovakija; BE – Belgija; SI – Slovėnija; SE – Švedija; PL – Lenkija; FR – Prancūzija; MT – Malta; PT – Portugalija; HU – Vengrija; DE – Vokietija; LT – Lietuva; FI – Suomija; LV – Latvija; AT – Austrija; CY – Kipras; UK – Jungtinė Karalystė; EE – Estija; LU – Liuksemburgas; NL – Olandija; CZ – Čekija; IE – Airija; BG – Bulgarija; RO – Rumunija; ECB – Europos centrinis bankas; EU – Europos Sąjunga; Pirm. – Pirmininkaujantis posėdžiui; EK – Europos Komisija; EP – Europos Parlamentas.